

התעוררות לפני סליחות - ליצור קשר עם ה'

1. תלמוד בבלי מסכת תענית דף לא עמוד א

אמר עולא ביראה אמר רבי אלעזר: עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים, והוא יושב ביניהם בגן עדן, וכל אחד ואחד מראה באצבעו, שנאמר + ישעיהו כה + ואמר ביזם ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו וישיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו.

2. רב פינקוס ימים נוראים עמ' לג-לד

באחד מבתי החולים היתה מחלקה שנועדה עבור חולים במחלה קשה | במיוחד. באחד הלילות העמידו רופא חדש לתורנות במחלקה. באותה עת המחלקה היתה תפוסה עד אפס מקום בחולים מסוכנים. והנה הרופא החדש עמד נבוך, כיצד יטפל לברו בכל חולי המחלקה? הוא שח את דאגתו לממונים, אך הם השיבו לו שאין ברירה, יש מחסור ברופאים ואי אפשר למנות יותר מרופא אחד לתורנות לילה. "סביר להניח שהלילה יעבור בשקט" - ניסו להרגיע אותו, "אם תתעורר בעיה, תחקשר מיד להזעיק תגבורת".

התעוררו משנתם עם סיבוכים קשים. הרופא הצעיר מצא את עצמו מתרוצץ מחולה לחולה ומטפל בהם כמיטב יכולתו. אפס כי כוחותיו היו דלים מדי, נסיונו מועט מדי, והוא לא הצליח להעניק את הטיפול הדרוש לכל החולים. לפנות בוקר אירע האסון. בעוד הוא מתמודד לברו, בשארית כוחותיו, להעניק את הטיפול הדרוש לחולה פלוני, מת חולה אחר במחלקה טרם הצליח להגיע אליו כדי להעניק לו את הטיפול שהיה זקוק לו נואשות.

תבעו את הרופא למשפט באשמת רשלנות רפואית. בבית המשפט נעמד הרופא הנאשם וטען בלהט כלפי השופט: "עברתי במסירות נפש ממש, רצתי ממטה למטה ולא נחתי כל הלילה. האם ניתן להאשים אותי - הרי פשוט לא הספקתי להגיע לאותו החולה שמת לבסוף? ! זה לא היה בכח אנוש".

ענה השופט: "הרי אמרו לך שאם לא תסתדר תזעיק תגבורת. מי ביקש ממך לנסות להסתדר לבר? אתה אשם בגרימת מוות ברשלנות היות ולא הזעקת את התגבורת שהיה עליך להזעיק".

וכך בדיוק יאמר כביכול הקב"ה לכל אחד ואחד מאתנו: "לא הסתדרת לברך בעבודת ה'. מי ביקש ממך להתמודד לבר? הרי לימדו אותך שיש בורא עולם. היה עליך להזעיק אותו ולומר לו: 'אני לא מסתדר - תעזור לי'! אילו היית נוהג כך אז כביכול הייתי בא אליך, מייעץ לך ומדריך אותך כיצד להסתדר".

3. תהלים פרק סג פסוק ז

כי טוב חסדך מחיים שפתי ישבחונך.

4. מלבי"ם תהלים פרק סג פסוק ז

כי טוב חסדך מחיים, שחסדך במתנת החיים נבדל מכל חסד שיעשה זולתך, שכל חסד שנשיג מזולתנו אין החסד טוב מצד עצמו רק מצד התועלת שהשגנו ממנו, למשל מלך ב"ז שעשה חסד לחייב מיתה והניחו בחיים, הטוב של החסד הוא החיים שנתן לו, אבל אצל החסד בעצמו טוב יותר מן החיים, כי החיים אינם תכלית לעצמם, רק שהם אמצעים שעל ידם שפתי ישבחונך, שבלעזי החיים א"א שאשבח אותך בשפה, (כי הנפש הסופסטת מן הגוף אין לה פה ושפה לשבח ה', והיא רק שכל ומשכלת), וא"כ אחר שעקר תכלית החיים וטובם הוא מה שיכול להודות לה על החסד שנתן לנו חיים, א"כ החסד הוא הטוב והתכלית של החיים, והוא טוב מן החיים עצמם שהוא רק אמצעי אליו, כי ע"י החסד שפתי ישבחונך וזאת היא תכלית החיים.

5. רב פינקוס שם

נבאר יותר את משלו של המלבי"ם במילים שלנו: משל לחולה מסוכן שהלך לרופא ותוך כדי הטיפולים - שאכן ריפאו אותו בסוף - התיידדו החולה והרופא. והנה אם ישאלו את החולה אודות הקשר שלו עם הרופא יענה החולה שהוא הרוויח בכפליים; ראשית הוא זכה לחיים ושנית גם מצא ידיד נאמן. ואם יוסיפו לחקור אותו איזה רווח חשוב יותר - החיים או החבר? הרי והנה אדם שמתפלל לקב"ה זוכה לחיים מהמכלכל חיים בחסד, ובנוסף גם מוצא כביכול "חבר טוב" [הקב"ה]. מה חשוב יותר? "כי טוב חסדך מחיים"! זאת אומרת שהחסד של הקב"ה - הקשר שמתקשרים לקב"ה כביכול - יותר חשוב מעצם החיים שמקבלים ממנו. זה ש"שפתי ישבחונך", שהשפתיים שלי משבחים את הקב"ה, הוא יותר טוב לי מהחיים עצמם.

6. רמב"ן שמות פרק יג פסוק טו

וכן כל כיוצא בהן מצות רבות זכר ליציאת מצרים. והכל להיות לנו בכל הזמנות עזות במופתים שלא ישתכחו, ולא יהיה פתחון פה לכופר להכתיש אמונת האלהים. כי הקונה מזוה בזו אחד וקבעה בפתחו ונתחון בענינה כבר הודה בחזונו העולם ובידיעת הבורא והשגותיו, וגם בנבואה, והאמין בכל פנות התורה, מלבד שהחיה שחסד הבורא גזול מאד על עושי רצונו, שהוציאנו מאותו עבדות לחירות וכבוד גזול לזכות אבותיהם החפצים ביראת שמו.

7. דעת תורה שמות

לא נזכרו כלל בשמותיהן שנקראו עד עכשיו, אלא נקראו כן בשמות מיוחדים, הנה כי יתכן ואמשר שבדברים קטנים, ואפילו בדברים הכי קטנטנים כמו אלה, בשפור ופיוס תינוקים, שהוא מהדרכים אשר נשים עשות תמיד, הם בזה זכו להקרא בשמות, דענין שמות הוא עיקר מציאותו של הנושא

אותם, זאת אומרת שבמעולות אלו כל כולן געשו מזו המציאות. הנה כי יתכן שדבר קטן כזה יהיה את כל האדם.

הם הדברים שאנו אומרים תמיד, כי אין בבריאה לא דברים קטנים ולא דברים גדולים, אלא הכל תלוי בהאדם, האדם הגדול הוא ההולך ונשא אלומות של גדלות מהדברים הכי קטנים, ולהאדם הקטן גם הדברים היותר רמים בעצמם, מתהווים בידיו לרפש האשפתות. ענין הממון, הסם המות בעצם, הביצה הכי מטונפת לכל העולם, והנה תכלית אהבת ה' היא קונים דקא על ידי בכל מאחדך. בגמ' (ב"ב י.) אמרו כי טרנוסרופוס תרשע שאל את רבי עקיבא אם אלהיכם אהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסם, וא"ל כדי שניצול אנו בהם מדינה של גיהנום. הנה כי אותו עצם הסם המות הוא הנהו המכונה לזכך ולצרוף הגפש, לקנין כל מעלה של חסד והטבה. ענין המשגל, אשר עליו נאמר מאמרם ד"ל (קידושין ל:) ג' שותפין הן הקב"ה וזאביו האמו, דברים גדולים ורמים כאלה! ומה אנתנו נושאים מכל זה? כי אם רגע של באלעסעכדי (לטיקת-חיד) כל דהו, חה הכל! ...

הוא יסוד תחילת דברינו, כי אנשים גדולים חיים בגדלות, ויודעים מגדלות, הם הרואים בכל ענין גדלות ורוממות, ומשיגים הם אמנם גדלות אף מכל מיני קטנטניות, ממשחק של מופיו לילדים קטנים, זוכים הם לרום המעלה, למקום מיוחד בתורה הקדושה, ואנשים פשוטים, הם הגם דורסים ברגליהם על כל מעלה נכונה, הכל בעיניהם דברים קטנים.

ממשחקם מתקטנים בתכלית עד כריתות ר"ל.